

Grip op het begrip

Evaluatie van het besluitvormingsproces van de gemeenteraad van Alkmaar

Deze rapportage werd opgesteld door het Periklesinstituut in opdracht van de gemeenteraad van Alkmaar

Leden Raadswerkgroep

Christiaan Peetoom (voorzitter), Tineke Bouchier, Arie Epskamp, John Hagens, Cleve Hewitt, Pien Jellema, Frits Jonk, Steven Smit, Anjo van de Ven.

Ondersteuning vanuit de griffie door Guda Kager, (interim) Adviseur

Grip op het begrip

Evaluatie van het
besluitvormingsproces van de
gemeenteraad van Alkmaar

Inleiding	5
Samenvatting	6
De enquête	7
Opzet van de enquête	7
Bestuurlijke verhoudingen	8
Tevredenheid	10
Fasen van besluitvorming	12
Organisatie van het raadswerk	16
Raadsinstrumenten	19
Spreektijden	20
Overige opmerkingen	20
Aanbevelingen	21
Vaardigheden en vergaderpraktijk	21
Organisatie en de rol van de raad	23
Blijven verbeteren	28
Verantwoording	29
Bijlage 1: Open vragen	30

Inleiding

Politiek bedrijven is voorwaar geen eenvoudig werk. Een mening hebben is één aspect er van, maar de bulk van het politieke handwerk gaat toch vooral zitten in het goed met elkaar van mening verschillen. Dat vraagt vooral organisatie. Waar gaan we het over hebben? Waar zitten de grootste geschilpunten? En hoe zorgen we ervoor dat we bij die hoofdlijnen blijven?

Met de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 in het vooruitzicht sluit de huidige gemeenteraad een bestuursperiode af. We kijken niet alleen terug op de politieke besluiten die de raad heeft genomen, maar ook op h^oe men dat heeft gedaan.

In deze rapportage zijn de ervaringen daartoe gebundeld. Middels een schriftelijke enquête verzamelden we opinies over de inrichting van het besluitvormingsproces en de manier waarop die vergaderstructuur en de raadsinstrumenten zijn gebruikt. Dat gaat over hoe men met elkaar omgaat, de onderlinge omgangsvormen en ook wederzijdse verwachtingen; bijvoorbeeld over de informatievoorziening vanuit het college en wat het college op zijn beurt mag verwachten van de raad.

Deze enquêteresultaten zijn gebruikt voor een raadsbijeenkomst waar ze door de raadsleden en fractieassistenten zijn besproken. Ze zijn vertaald tot aanbevelingen voor de nieuwe bestuursperiode. Naar het oordeel van de huidige raad, kan de nieuwe raad deze gebruiken voor het beter inrichten van het politieke besluitvormingsproces. De verbeteringen leiden tot een sterkere informatiepositie en een raad die meer zelf bepaalt wat hij behandelt en hoe hij dat doet. Zonder dat het de vrije ruimte die een college hoort te hebben beperkt, wel te verstaan. Deze aanbevelingen zorgen er ook voor dat de verwachtingen over rollen en bestuurlijke verhoudingen beter kunnen worden besproken.

Deze rapportage begint met de resultaten van de enquête, per onderdeel samengevat in conclusies. In het tweede deel zijn de uitkomsten van de enquête en de raadsbijeenkomst op 10 november 2021 verwerkt en vertaald in aanbevelingen voor de nieuwe bestuursperiode.

De samenstelling van de enquête, het programmeren van de raadsbijeenkomst en de totstandkoming van deze rapportage zijn uitgevoerd in samenwerking met de raadsgriffie van Alkmaar. Hiertoe zijn zij begeleid door een werkgroep van de raad.

Samenvatting

De raad van Alkmaar is behoorlijk verdeeld over hoe het besluitvormingsproces van de raad functioneert. Op alle thema's die in de enquête aan bod zijn gekomen is een groot verschil van mening te zien. Er is geen gedeeld beeld over welke cultuur, structuur en vaardigheden passen bij Alkmaar en welke randvoorwaarden voor effectieve politieke besluitvorming zouden moeten gelden.

Het is verleidelijk deze tweedeling toe te schrijven aan verschil van beleving tussen een 'coalitie' en een 'oppositie', maar dat is te makkelijk. Gewoonten, verwachtingen en verschil in welke ongeschreven regels er gelden, bijvoorbeeld ingegeven door verschillen in politieke stijlen en cultuurverschillen per fractie of politieke vereniging, lijken meer bepalend te zijn voor een gedeeld beeld van 'hoe het moet' dan wel 'hoe het zou moeten'.

Dat deze verschillen pas blootlegt zijn door middel van de enquête is geen verrassende constatering. Niet eerder heeft de raad deze bestuursperiode zoveel aandacht besteed aan de samenhang van cultuur en vaardigheden en het effect daarvan op structuur en effectiviteit van de besluitvorming. 'Deze avond moet eigenlijk aan het begin van de raadsperiode, derde of vierde kwartaal' zegt een deelnemer aan de raadsbijeenkomst.

Het is meteen een van de eerst genoteerde aanbevelingen: voorkom dit verschil van inzicht door vaker met elkaar te spreken over de 'manier van politiek bedrijven' die past bij Alkmaar. En plan dat beter, zorg er zo voor dat de raad zijn eigen proces van deliberatie en debat beter inricht, waardoor het met elkaar van mening verschillen en zo een politieke afweging maken beter en effectiever kan verlopen.

Daarnaast stelt de raad een aantal nieuwe mogelijkheden en instrumenten voor om zelf meer grip te krijgen op de eigen agenda. Qua belasting, maar ook op welke wijze de raad zelf invulling geeft aan zijn kaderstellende en controlerende rol.

Aanbevelingen

1. Investeer in gemeenschappelijke verantwoordelijkheid en saamhorigheid
2. Oefen met spreekvaardigheid, bijvoorbeeld door spreektijden bij te gaan houden
3. Besteed aandacht aan de functie van raadsinstrumenten en de strategie achter het gebruik
4. Breng de rondvraag terug in de raadsvergadering
5. Creëer de mogelijkheid tot een actualiteitendebat
6. Plan de rol van de raad
7. Versterk de fasering in het besluitvormingsproces
8. Organiseer verschillende soorten informatiesessies
9. Evalueer en besteed aandacht aan de onderlinge en bestuurlijke verhoudingen

De enquête

Voor de enquête is gebruik gemaakt van verschillende vraagtechnieken. Korte open vragen, meerkeuze-vragen en stellingen werden toegepast. Bij sommige vragensets kwamen meerdere thema's aan bod, en bij anderen lag de focus juist op één thema.

In totaal is de enquête door 63 deelnemers ingevuld, deze waren echter niet allen volledig ingevuld. De resultaten die hieronder worden gepresenteerd bevatten alle volledig ingevulde enquêtes. Waarvan 31 door raadsleden, 16 door fractieassistenten en 8 door griffie-medewerkers¹.

Opzet van de enquête

Bij de verschillende vragensets is gekeken naar de gemiddelde uitkomst. Daarnaast bestudeerden we de afwijkingsgemiddelden tussen de antwoorden. Er is bezien of er een verschillend beeld te zien is in de antwoorden die door de raadsleden, door de fractieassistenten en de griffie zijn gegeven. Daar is geen significant verschil in te zien. Voor de resultaten in dit verslag zijn daarom alle (volledig) ingevulde enquêtes opgenomen.²

De volgende onderwerpen kwamen erin aan bod:

1. Kwaliteit van de politieke besluitvorming
2. Bestuurscultuur
3. Informatiepositie van de raad
4. Rol van de agendacommissie
5. Dualisme - bestuurlijke verhoudingen
6. Raadsinstrumenten

---

¹ Het aantal 8 is opvallend, omdat er minder mensen dan 8 mensen werkzaam zijn op de griffie. Waarschijnlijk per ongeluk verkeerd aangevinkt. Voor de uiteindelijke resultaten maakte dit weinig verschil en valt binnen de foutenmarge.

² De antwoorden op open vragen, of toelichtingen op vragen zijn in deze rapportage één op één en zonder redactie overgenomen.

Bestuurlijke verhoudingen

De enquête startte met twee open vragen. De deelnemers werd verzocht deze in één woord of één term te beantwoorden. Deze antwoorden leidden tot een zogeheten woordwolk. In deze figuratieve weergave zijn alle genoemde woorden en termen opgenomen. Woorden of termen die meermaals worden genoemd, worden bij elkaar geteld en zo met een grotere letter weergegeven. Hoe groter het lettergebruik, hoe vaker het woord of de term is genoemd.

Vraag1: Hoe zou je de vergaderingen van de raad in één woord omschrijven?

De meest in het oog springende omschrijvingen zijn: langdradig, rommelig, saai en voorspelbaar. Het valt op dat het weinig positieve omschrijvingen zijn. Tijdens de bespreking van de woordwolk lichten enkele deelnemers hun antwoorden toe. Er zou meer geluisterd moeten worden naar elkaar en minder praten om het praten, zeggen deelnemers. Vooral tijdens raadsvergaderingen constateert men dat er minder politiek wordt bedreven en daarom zijn de vergaderingen saai en een eenheidsworst, kan samengevat worden gesteld.

Men heeft het gevoel dat alles al op voorhand besloten is en het zijn het vaak dezelfde fracties die voorspelbaar op elkaar reageren. Het gaat vooral om profileren, vindt men, en zeker niet om elkaar te overtuigen. Ook vraagt iemand zich af dat als het toch politiek theater is, waarom het het dan niet leuker gemaakt kan worden? Laten we dan wel ervoor zorgen dat het inhoudelijk leuker wordt, concludeert een andere deelnemer.

Vraag 2: Omschrijf in één woord de werkrelatie tussen raad en college

Hier valt een duidelijke tweedeling op in de antwoorden. Enerzijds: goed, prima, constructief. Anderzijds: afstandelijk, moeizaam, wantrouwig.

De respondenten hebben de enquête anoniem ingevuld, dus het is niet te achterhalen wie welk antwoord heeft gegeven. De eerste reactie van de raadsleden hierop is dat de antwoorden een beeld van oppositie versus coalitie schetsen. De scheiding wordt zo ervaren, de coalitiebreuk van deze periode heeft de relatie tussen raad en college niet versterkt.

En zijn ook andere beelden. Het woord 'constructief' is genoemd en zo worden vergaderingen óók ervaren. Als de raad iets niet of juist wel wil, luistert het college daar naar. Anderen geven aan dat het tijdens de commissievergaderingen teveel om technische details gaat, dat kost heel veel tijd en gaat ten koste van het debat. Men ervaart een enorm verschil tussen portefeuillehouders; sommige reageren snel en kort, anderen 'verschuilen zich teveel achter technische vragen'. Ook heeft men het gevoel dat vooral bij cruciale momenten informatie soms bewust pas op het laatste moment wordt gedeeld.

Tevredenheid

De tweede vraag betrof 34 stellingen over verschillende thema's, waarbij de deelnemers op een schaal van -5 tot +5 moesten aangeven in hoeverre ze het met de stelling eens zijn. Waarbij -5 staat voor volledig mee oneens en +5 voor volledig mee eens.

Van elke stelling wordt aangegeven wat de gemiddelde score is. Daarmee geven de deelnemers als het ware een cijfer. Naast het gemiddelde wordt ook de afwijking (standaarddeviatie) weergegeven. Hoe hoger dit cijfer is, hoe meer de deelnemers het oneens zijn over de stelling.

Immers als het gemiddelde '1' is, kan dat betekenen dat twee mensen een 1 hebben gegeven, de afwijking is in dat geval 0. Echter, als één iemand een vijf heeft gegeven en de ander een -3, is het gemiddelde óók '1'. De afwijking is hier dan echter '2', men is het dan dus totaal niet eens met elkaar over de beoordeling van de stelling.

	Stelling	Gemiddelde	Afwijking
1	Ik ben tevreden over de kwaliteit van onze besluitvormende raadsvergaderingen	-0,4	1,9
2	Ik ben tevreden over de kwaliteit van onze commissievergaderingen	-0,7	1,8
3	Ik ben tevreden over de kwaliteit van de Auditcommissie	0,3	1,1
4	Het vragenuur van de raad hoort onderdeel te zijn van de raadsvergadering	1,9	2,1
5	De interactie tussen fracties is voldoende	0,1	1,5
6	Als de raad een besluit heeft genomen, is de opdracht aan het college duidelijk	0,5	1,8
7	Ik voel me verantwoordelijk voor de besluiten die de raad heeft genomen	2,1	1,8
8	Als de raad een besluit heeft genomen, is de afweging voor iedereen duidelijk	0,2	1,6
9	Wanneer ik iets inbreng tijdens een commissie- of raadsvergadering weet ik zeker dat ik daar niet persoonlijk op afgerekend word	0,0	2,1
10	De uitkomst van onze debatten ligt meestal vooraf al vast	2,1	1,6
11	Alleen wanneer de verhoudingen tussen de raadsleden onderling goed zijn, kan de raad gezamenlijk optreden en daarmee besluiten nemen	1,3	1,9
12	Ik volg altijd het standpunt van mijn fractie, ook al heb ik een afwijkende mening	1,7	2,3
13	De raad beschikt op tijd over kennis/informatie om tot politieke besluiten te komen	-0,6	2,1

	Stelling	Gemiddelde	Afwijking
14	Ik ga liever met mijn fractie dan met andere raadsleden op werkbezoek	-0,9	1,9
15	Informatie verkrijgen is vooral een taak van fracties en individuele leden	-1,1	1,9
16	Ieder raadslid heeft er recht op over dezelfde informatie te beschikken	3,7	1,5
17	De griffie is de bewaker van de kwaliteit van de informatie	2,6	1,9
18	De raad is goed in staat zijn eigen agenda te bepalen	-0,5	1,9
19	De raad heeft voldoende instrumenten om zijn eigen agenda te bepalen	0,8	2,0
20	De gemeenteraad zit aan de knoppen bij politieke besluiten	0,5	2,0
21	De rollen van de gemeenteraad en het college zijn in het kader van het dualisme voldoende scherp afgebakend	-0,7	1,9
22	Als de gemeenteraad vergadert is het duidelijk dat het hoogste orgaan spreekt	-0,2	2,0
23	Als raad kunnen wij goed duidelijk maken wat wij van het college willen	0,7	1,5
24	De informatievoorziening vanuit het college naar de gemeenteraad is tijdig en volledig	-1,0	2,2
25	De taak van het college is om de raad ervan te overtuigen dat een raadsvoorstel een goed idee is	0,4	1,8
26	Een de raad die gericht is op het college, straalt meer gezag uit dan een de raad die zich op elkaar richt	0,1	1,9
27	De kwaliteit van het debat is sterk afhankelijk van de opstelling van het college	-0,9	1,8
28	De gemeenteraad stelt zich richting college veelal volgend op	1,5	2,1
29	De raad is prima in staat om kaders te stellen richting het college	0,4	1,9
30	Als de raad een voorstel bespreekt, voldoet het altijd aan het kader dat de raad zelf heeft gesteld	-0,2	1,5
31	Onze burgers zijn niet geïnteresseerd in de gemeentepolitiek	0,5	1,9
32	Onze burgers snappen onze raadsbesluiten	-1,4	1,5
33	Als de raad een besluit heeft genomen, kan ik uitleggen of toelichten hoe dat tot stand is gekomen	2,0	1,7
34	Burgers hebben onvoldoende invloed op het politieke proces	0,8	2,4

Conclusies

In vergelijking met andere gemeenten waarin deze of vergelijkbare stellingen zijn voorgelegd, is in Alkmaar het afwijkingsgemiddelde erg hoog; bijna overal 1,8 of hoger. Dat geeft vooral aan dat men het heel erg met elkaar oneens is over de inrichting van het proces en/of het gebruik ervan.

In de bijeenkomst op 10 november werd deze conclusie voorgelegd aan de raad, met de vraag daarop te reageren.

Men heeft niet het gevoel dat er geen saamhorigheid is in Alkmaar, maar dat vooral de intentie van fracties in de commissies en raad verschilt. Sommigen komen naar de vergaderingen om het eigen standpunt te laten horen, anderen om het college ter verantwoording te roepen wegens slechte informatievoorziening en slechte voorbereiding. Men heeft een verschillend beeld bij de doelstelling van de vergaderingen.

Er wordt eigenlijk geen of weinig interactie in de commissievergaderingen ervaren. Men reageert wel op elkaar, maar voert niet op argumenten het debat. Er wordt gereageerd op persoon of partij. De bijdragen van fracties zijn vaak statements, voor de pers of achterban.

Sommigen vragen zich hardop af of een coalitieakkoord wel het systeem is waar 'we ons prettig bij voelen'. Men volgt het collegevoorstel, er wordt niet gekeken naar andere mogelijkheden.

Men accepteert soms niet dat er een besluit is genomen, en sommigen blijven maar zeggen dat ze het er niet mee eens zijn. Een ander herkent wel het beeld dat deze raad sommige zaken niet op een lijn kan krijgen, maar weet niet precies waar dat door komt. Het proces is soms heel traag en stroperig. Weer een ander geeft aan dat iets dat afgesproken is in het presidium, niet altijd ook afgesproken is door de raad. Men komt tot de conclusie dat er blijkbaar iets ontbreekt dat wel nodig is voor goede besluitvorming.

Fasen van besluitvorming

In elk vergadermodel, ongeacht welke vorm, worden drie fasen onderscheiden in het besluitvormingsproces, met elk een eigen doel en focus.

Verkennde fase (vaak Beeldvorming genoemd)

In de deze fase oriënteren de raadsleden zich over een raadsvoorstel en wordt er informatie verzameld die ter voorbereiding dient voor de volgende fase. Men poogt een gezamenlijk beeld te krijgen van de uitdagingen en de (mogelijke) politieke meningsverschillen.

Meningvormende fase (ook wel Oordeelvorming genoemd)

De raadsleden nemen een standpunt in en deze mening wordt kenbaar gemaakt aan de andere raadsleden en het college. Andere fracties kunnen en mogen daarop reageren. Door middel

van argumentatie wordt getracht het eigen standpunt aan te scherpen én de ander te overtuigen van het zelf ingenomen standpunt.

Beslissende fase (Besluitvorming)

In deze fase wordt door de raadsleden voor of tegen een raadsvoorstel gestemd. Voordat de stemming aan orde komt, is er nog gelegenheid voor het indienen van een amendement en reacties daarop. Ook zou er in deze fase nog ruimte kunnen zijn voor onderling debat. Dit wordt de besluitvormende fase genoemd.

Elke fase bestaat uit verschillende processen en facetten. Deelnemers werd gevraagd voor een aantal onderdelen van het besluitvorming proces aan te geven in welke fase het volgens hen thuis hoort.

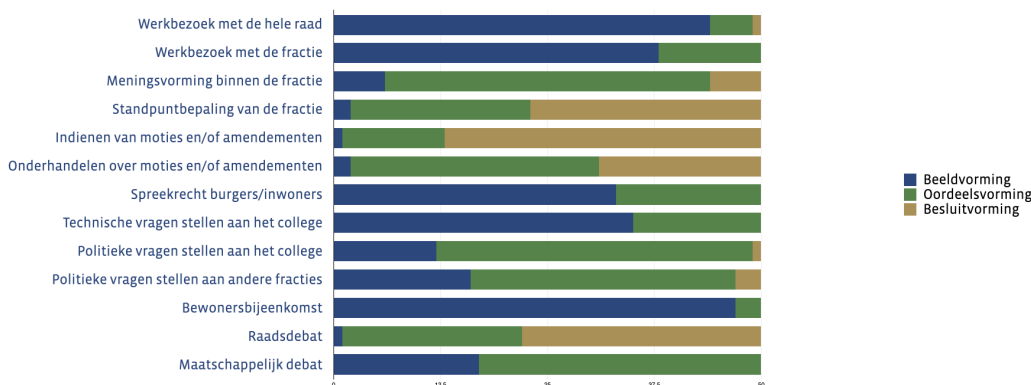
Voor de duidelijkheid, we gebruiken hier de benamingen *Beeldvorming*, *Oordeelvorming* en *Besluitvorming* om de verschillende stappen in het proces aan te duiden. Dat wil uiteraard niet zeggen dat het vergadermodel of werkwijze van Alkmaar daarmee ook een BOB-model is.

Over de vraag welke activiteiten in welke fase van het besluitvormingsproces horen bestaat, op een paar punten na, niet veel consensus. Bij standpuntbepaling van de fractie is er een heel duidelijk meningsverschil, evenals bij het debatteren en onderhandelen over moties en amendementen. Men lijkt geen gedeeld beeld te hebben over wat er in de verkennende fase zou moeten gebeuren, en wat nou juist bij oordeelvorming hoort.

	Ik ben tevreden over de wijze waarop de beeldvorming of verkenning plaatsvindt	Ik ben tevreden over de wijze waarop de oordeel- of meningvorming plaatsvindt	Ik ben tevreden over de wijze waarop de besluitvorming plaatsvindt
Ja	60%	54%	46%
Nee	40%	46%	54%

Op de vraag in hoeverre men tevreden is over de manier waarop in Alkmaar de verschillende fases zijn ingericht bestaat weinig overeenstemming. Dit geldt voor de manier waarop de fasen zijn verdeeld, welke functie de verschillende fasen hebben, wat het beoogd resultaat is van elke fase en dús hoe de fasen op elkaar aan zouden moeten sluiten.

In de enquête werd gevraagd naar verschillende activiteiten per fase. De verschillende interpretaties van fasen wordt hiermee geïllustreerd.

Tijdens de raadsbijeenkomst zijn de verschillen in perceptie van de vergaderfasen verder besproken, de verschillen worden daarmee verduidelijkt.

Bij de verkenning of beeldvorming vindt een deel van de aanwezigen dat deze fase vooral voorgekookt is door het college, een ander deel is juist tevreden over hoe de raad aan de voorkant goed geïnformeerd wordt door college/ambtenaren.

Een deel vindt dat er vaak te weinig tijd is of dat er teveel bijeenkomsten in één keer worden gepland, informatie vanuit het college vaak te laat komt, en incompleet of niet helder is. De andere helft vindt juist dat er voldoende gelegenheid is voor beeldvorming. En weer een ander ziet geen waarde in gezamenlijke beeldvorming, beeldvormen is vooral iets is 'dat je lekker zelf moet doen'.

Ook bij de oordeel- of meningvorming is een duidelijke tweedeling te zien. De ene helft vindt dat er onvoldoende debat plaatsvindt in de commissies. Het is teveel gericht op vragen aan het college, men gaat niet met elkaar in gesprek. Als men zich wel op elkaar richt is het vooral gehakketak, oordeelt men.

De andere helft vindt juist dat er voldoende mogelijkheid is voor het debat, al lijkt het zich soms vooral in de fracties af te spelen en liggen de standpunten voorafgaand aan de commissievergadering al vast en is het debat vooral het poneren van standpunten.

De tweedeling in opinies over de vergaderstructuur loopt door tot en met de besluitvorming. Het deel van de raad dat niet tevreden is over de manier waarop de besluitvorming nu plaatsvindt, geeft aan dat dat komt doordat besluiten vaak al van te voren vast liggen,

dichtgetimmerd door de coalitie waardoor fracties niet openstaan voor argumenten van andere fracties. Ook is er veel herhaling van wat in de commissies al is gezegd.

Een ander deel geeft juist aan dat in de besluitvormende fase nog voldoende gelegenheid is om moties en amendementen in te dienen en laatste standpunten uit te wisselen.

Organisatie van het raadswerk

Bij de laatste twee onderdelen werd weinig verschil van mening geconstateerd, zij het in nuances. De vragen over de de taken van een agendacommissie geven geen verdeeld beeld: de agendacommissie moet vooral oog hebben op de planning van de kortere termijn.

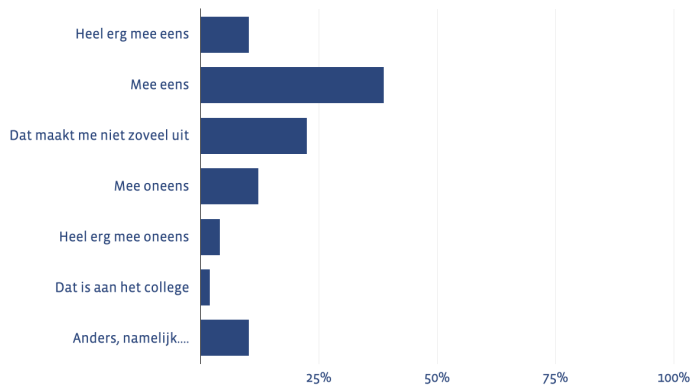
Hieronder volgt een aantal verantwoordelijkheden die een agendacommissie kan hebben. Welke zijn, volgens u het meest belangrijk? Ik vind het belangrijk dat de een agendacommissie.....	
De eerstvolgende raadsclusus plant	73,47%
Zorgt dat het college zich aan de planning van de raadsstukken houdt	59,18%
Controleert of de stukken bij een agendapunt volledig worden aangeleverd	38,78%
De kwaliteit van onze raads- en voorbereidende raadsvergaderingen bespreekt	38,78%
De kwaliteit van onze raads- en voorbereidende raadsvergaderingen waarborgt	34,69%
Rekening houdt met een meerjarige planning van de raadsvergaderingen	28,57%
Anders, namelijk...	12,24%
Inschatten hoeveel punten zouden passen op een vergadering en proces/ kwaliteitspunten te bespreken evalueren en zo nodig aanpassen. Reflecteren onder commissievoorzitters Regie houden dat niet meer dan 2 belangrijke onderwerpen bij elkaar op de agenda worden gezet Controleert of de stukken bespreek- of hamerstuk zijn; op de juiste plaats en volgorde staan in de raadsclusus. Voorstellen die vanuit de raad komen voorrang geeft. dat er niet teveel	

Een meerderheid is voorstander van het gebruik maken van een langere termijnplanning voor het raadswerk. In de nabespreking legt men uit dat het daarmee makkelijker wordt om de positie van de raad sterk vast te leggen, zeker op onderdelen waarvan de raad het goed organiseren van zijn rol belangrijk vindt.

Over de samenstelling van de agendacommissie is men niet heel uitgesproken. Deze moet een afspiegeling zijn van de raad, een meer gedetailleerde vertegenwoordiging is niet nodig. De agendacommissieleden moeten vooral kundig en vaardig zijn in het planningswerk. Door bijvoorbeeld benodigde behandeltijd in te schatten of advies te geven over plaatsing.

De raad moet zelf een planning van onderwerpen (termijnagenda) van de raadsvergaderingen tot aan de volgende verkiezingen bijhouden

Mee eens, maar wel mbv de agendacommissie

Dat moet de griffie voor de raad doen in goed contact

Soms lijkt het alsof het college bepaalde onderwerpen er door heel wil drukken.

Dit doen ze dan door meer dan 3 grote onderwerpen op de agenda te zetten.

Met als gevolg geen spreekijd meer hebben

Dat is aan college én raad

het college vult de termijnagenda en de agendacommissie stelt bij

Samenstelling Agendacommissie

Feitelijk gaat het om technisch voorzitterschap. De politieke kleur is dan niet relevant. Alle fracties is onhandig als er veel fracties zijn. Ondanks de gewenste politieke neutraliteit is vertegenwoordiging van coalitie en oppositie wel gewenst.

zie ook antwoord vorige vraag. Overigens zouden kleine fracties zich door iemand uit een andere fractie kunnen laten vertegenwoordigen, om de tijdsbelasting niet te groot te laten worden

Mits de agendacommissie open staat voor input van iedereen

De raad kiest uit de gekozen raadsleden, het is een bewust gemandateerd gremium

Men moet ook kunnen vertrouwen op een goede afspiegeling om het technisch de agenda op te stellen en evt kwaliteits/proces punten te bespreken

Elke fractie moet serieus worden genomen

Afgevaardigden van coalitie en oppositie

De agendacommissie is niet politiek, maar procedureel.

Fracties moeten zich wel vertegenwoordigd voelen in presidium

Teveel fracties, dus ook extra werkbelasting. Het belangrijkste is dat de opdracht aan de agendacommissie duidelijk is. gaat om proces, niet om inhoud.

Gaat alleen om procesbewaking en daarvoor is 100% vertegenwoordiging niet nodig

Het gaat om een technische invulling

Geen gemiep achteraf.

Dan wordt het een veel te log orgaan

Geen verplichting, wel uitnodigen

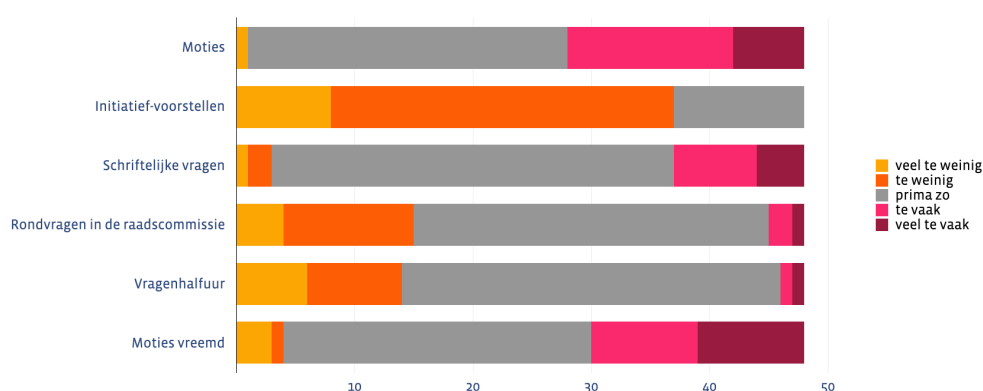
Voorkomen moet worden dat het een clubje wordt dat niet kan bogen op steun van alle of bijna alle fracties...

Teveel leden maakt besluitvorming traag

Niet nodig

Raadsinstrumenten

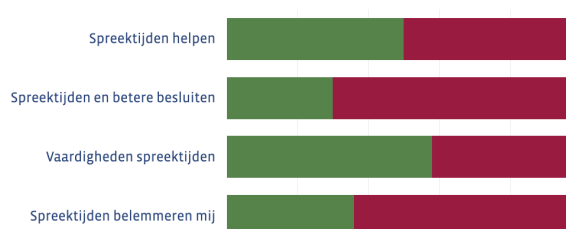
Over het gebruik van de raadsinstrumenten is de raad over het algemeen tevreden. De raad geeft aan wat meer gebruik te willen maken van de mogelijkheid een initiatiefvoorstel te maken. Dit instrument vraagt in relatieve en absolute zin veel tijd en ondersteuning. Wellicht kan de raad aan de start van de volgende periode, bijvoorbeeld in een fractievoorzittersoverleg of een ander gremium, met de griffier afspraken maken hoe aan de ambitie om zelf meer raadsinitiatieven te willen behandelen vorm gegeven kan worden. Bijvoorbeeld door middel van instructie, of het eenvoudiger maken hier ambtelijke ondersteuning voor te organiseren.

Daarnaast zijn andere opmerkingen en aanbevelingen geformuleerd die het de raad meer mogelijk maakt zelf agendapunten aan te dragen, bijvoorbeeld middels een openbare procedure vergadering en aanpassingen in de procedure bij het stellen van vragen. Wellicht wordt aan een deel van de ambitie die hier wordt geuit daarmee ook voldaan.

Spreektijden

De raad geeft aan het werken met spreektijden nog moeilijk te vinden. Men worstelt nog met verdeling van tijd, maar ook met de vaardigheden. Vooral het gebruik van spreektijd door het college staat op gespannen voet met de informatiebehoefte van de raad tijdens vergaderingen. In de aanbevelingen is een programma opgenomen om uit te zoeken op welke wijze een spreektijdregeling³ kan bijdragen aan het effectief houden van vergaderen, op een manier die bij de Alkmaarse raad past.

Overige opmerkingen

Het laatste deel van de enquête gaf de raadsleden de mogelijkheid zelf ideeën te formuleren voor de volgende bestuursperiode. Deze zijn gebruikt voor het formuleren van de aanbevelingen. In Bijlage 1 zijn de opmerkingen onverkort opgenomen.

---

³ Als basis hiervoor kan de Slimme spreektijdregeling van het Periklesinstituut worden gebruikt. Deze is hier uitgewerkt: <https://periklesinstituut.nl/kennisbank-item/hoe-werkt-een-spreektijdregeling/>

Aanbevelingen

Vaardigheden en vergaderpraktijk

1. Investeer in gemeenschappelijke verantwoordelijkheid en saamhorigheid

De raad is één bestuursorgaan, investeer daar ook in. Of liever gezegd, investeer in elkaar. Ieder mens is anders, en dat geldt ook voor politici. Naast dat iedere politicus zijn overtuigingen en gedachtegoed heeft, bedrijft iedereen ook op zijn eigen manier politiek. De een leest zich suf, de ander gaat meer uit van z'n gevoel.

Door aan het begin van de nieuwe bestuursperiode ook aandacht te besteden aan de verschillende manieren waarop je collega-raadsleden politiek bedrijven en te zien dat er verschillende rolopvattingen mogelijk zijn is het eenvoudiger om juist in het debat in te gaan op de politieke verschillen.

Elk raadslid heeft een eigen 'politieke stijl' — net zo goed als mensen sowieso verschillen. Uit de enquête kan worden geconcludeerd dat men zich niet altijd bewust is van deze verschillen of dat verschillende stijlen en daar uit voortvloeiende politieke strategieën worden begrepen. Daar begrip voor vragen kan helpen het inhoudelijk debat beter te voeren.

Acties

- Plan aan de start van de bestuursperiode bijeenkomsten en activiteiten waar de raad kan investeren in de collegialiteit en kennismaken met elkaars 'politieke stijlen'.

2. Oefen met spreekvaardigheid, bijvoorbeeld door spreektijden bij te gaan houden

Om effectief te gaan werken met een spreektijdenregeling, moet ze onderdeel uitmaken van een invoeringstraject. Dat invoeringstraject beslaat meer dan alleen de klok. Het kort kunnen spreken is een vaardigheid, het kort willen spreken is een onderdeel van de vergaderstructuur en -cultuur.

Het invoeren van een *slimme spreektijdenregeling* is een tool die hier behulpzaam zal zijn. Met een slimme spreektijdenregeling wordt eerst bijgehouden hoe lang raadsleden spreken. Die cijfers worden aan de raad gerapporteerd, waarna men steeds beter kan bepalen hoeveel tijd er nodig is voor de behandeling van een agendapunt (en dus de hele vergadering).

Met deze informatie blijft de benodigde tijd realistisch en leren raadsleden beter plannen hoe zij hun spreektijd gebruiken. De invoering kan gecombineerd worden met een trainingsprogramma om korter en effectiever te spreken en te debatteren. Dat geldt ook voor de leden van het college.

Acties

- Werk de Slimme Spreektijdenregeling uit. Organiseer capaciteit voor het bijhouden van de tijden en plan de terugkoppeling.

3. Besteed aandacht aan de functie van raadsinstrumenten en de strategie achter het gebruik

Om beleid te maken of onderwerpen op de agenda te krijgen, heeft een raadslid verschillende instrumenten tot zijn beschikking. Men kan een motie of een amendement indienen. Vragen stellen aan het college, zelf een debatonderwerp aandragen of zelfs een eigen voorstel voor beleid doen.

Deze instrumenten verschillen. Inhoudelijk, maar ook in strategie en gebruik. Bij de evaluatie blijkt dat men meer wil weten van de finesses van het raadsinstrumentarium. Welke politieke strategieën uit de verschillende instrumenten voortvloeien, en wat dat betekent voor het gebruik er van. Zeker bij de start van de volgende bestuursperiode is dit een welkome investering.

Acties

- Besteed bij het startprogramma van de volgende bestuursperiode aandacht aan het gebruik van raadsinstrumenten.

Organisatie en de rol van de raad

4. De rondvraag

Raadsleden hebben het recht vragen te stellen aan het college. Het is een van de weinige *individuele* rechten van raadsleden die de Gemeentewet kent.

In het huidige vergadermodel van Alkmaar is de vragenronde voorafgaand aan de raadsvergadering en maakt er formeel geen onderdeel van uit. Dit past niet helemaal bij de manier waarop de Gemeentewet het vragenrecht bedoelt – en voelt wat cosmetisch. Het is logischer de rondvraag onderdeel uit te laten maken van de raads- dan wel commissievergaderingen.

De raad uit de behoefte om beter in kaart te brengen hoe het vragenrecht kan worden gebruikt, zeker in samenhang met de andere raadsinstrumenten zoals moties vreemd, eigen agenderingen en schriftelijke informatieverzoeken. Daarnaast kan de raad – in het verlengde van aanbeveling 1 – een discussie voeren over de informatiepositie – zie ook aanbeveling 2 – en wat te doen met raadsinformatiebrieven, ingekomen stukken en dergelijke.

Dat gesprek gaat ook over de functie van een rondvraag. Vragen die hier gesteld worden kennen verschillende functies. Verzoeken aan het college zoals informatieverzoeken, verzoeken om toezegging, en dergelijken. Ook verzoeken aan de raad zélf zijn mogelijk. Dit zijn dan *agenderingsverzoeken*, al dan niet met de oproep aan het college om voor die behandeling informatie aan te leveren.

Feitelijk zijn dit twee opties: een ‘actualiteitendebat’ waar actuele zaken direct aan het college kunnen worden voorgelegd, al dan niet met een debat in de raad. En een ‘proceduredebat’ waar de raad besluit iets op de agenda te zetten. Het advies is om deze te scheiden.

Acties

- Stel samen met (een vertegenwoordiging van) de raad een procedure op voor soorten van invulling van het vragen- en agenderingsrecht

Voor verdere acties verwijst ik naar de aanbevelingen 4 en 5.

5. Het actualiteitendebat

Creëer naast gebruikelijke voordrachten om iets te agenderen bijvoorbeeld de optie actualiteitendebat. Enkele gemeenten kennen deze optie. Na een in het oog springende gebeurtenis (bijvoorbeeld een ramp of een schokkend voorval) heeft de gemeenteraad de mogelijkheid dit onderwerp op de agenda te plaatsen. Een 'actualiteitendebat' dus.

De voordelen die men hiervoor noemt zijn snelheid en de mogelijkheid direct onderwerpen te bespreken die op grote publieke belangstelling kunnen rekenen. Het zou de angel uit een actuele situatie kunnen halen. Het is echter niet zonder risico. Er is weinig of geen tijd voor voorbereiding en het is niet echt duidelijk wat het debat op moet leveren. Daarnaast bestaat het gevaar dat het gesprek populistisch wordt (geen echte oplossingen maar alleen 'benoemen' van het probleem). Bij andere gemeenten lopen deze agenderingen nog al eens snel vol.

Toch kan eigen agendering de positie van de raad versterken. Dit vraagt wel een zorgvuldige formulering, een procedure die waarborgt dat er een politiek en bestuurlijk constructief debat wordt gevoerd én enige beheersing en discipline bij de aanvragers.

Acties

- Stel voorwaarden voor een 'actualiteitendebat' op.
- Werk de procedure uit en hou een pilot-periode van bijvoorbeeld één jaar.

6. Plannen van de rol van de raad

Als hoogste orgaan van de gemeente plant de raad zijn eigen politieke impact op een onderwerp. Is de raad al vroeg bij de beleidsvorming betrokken en treedt hij volledig kaderstellend op? Of is het oké dat het college zelf een beleidsvoorstel uitwerkt en het voordraagt aan de raad? Of iets daar tussen?

De raad kent de behoefte meer grip te krijgen op de eigen agendering. Dit gaat om twee zaken. Ten eerste zou de raad de mogelijkheid om eigen onderwerpen aan de agenda van de raad toe te voegen willen vergemakkelijken. Ten tweede wil de raad zich meer bewust zijn van de planning van onderwerpen over de gehele bestuursperiode.

Om zelf onderwerpen te agenderen, moeten raadsleden zelf voorstellen kunnen aandragen. Deze mogelijkheid bestaat al, maar er moeten relatief zware raadsinstrumenten voor worden gebruikt: de motie vreemd aan de orde van de dag of een initiatiefvoorstel. Daarnaast kan de een raadslid een agenderingsverzoek doen bij de agendacommissie. Het nadeel hiervan is de langere doorlooptijd en het duidelijk krijgen van de doelstelling (en als gevolg daarvan de benodigde op te stellen informatie en de rol van het college bij de agendering).

De raad zou dit instrumentarium willen aanvullen met een tijdens een openbare procedure vergadering te bespreken *agendaverzoek*.

Het voordeel van deze variant is snelheid en legitimiteit. Door het debat te voeren in bijzijn van het college kan direct een besluit worden genomen over de invulling van de informatieverplichting. Bovendien is het direct duidelijk welk draagvlak er in de raad is voor het te plannen debat. Het nadeel is dat het instrument agenderen ‘meer politiek’ wordt en het publicitair een eigen leven kan gaan leiden. De gemeenteraad van Rotterdam kent een dergelijke openbare procedurevergadering. Die neemt wel eens meer tijd dan het geplande uur in beslag. Ook de Tweede Kamer kent de zogeheten Regeling van werkzaamheden.

Ook bij de door het college voorgedragen agenda-onderwerpen mist de raad soms grip. Dit gaat niet per se over tijdigheid, maar vooral over de manier waarop het besluitvormingsproces wordt ingericht.

De raad ziet nu weinig mogelijkheid om daar zelf bepalend in te zijn. De bestuurlijke kalender waar het college deze bestuursperiode ook mee werkte biedt de mogelijkheid om de rol van de raad meer consciëntieus in te plannen. De agendacommissie, met daarin de voorzitters van commissies, kan hier samen met de raad de voorbespreking voor doen. Dit leidt tot een ‘raadskalender’ die plant wanneer de raad iets op de agenda heeft en met welk doel die agendering is geplaatst.

Acties voor een procedurevergadering

- Stel voorwaarden voor een ‘procedurevergadering’ op.
- Werk de procedure uit en hou een pilot-periode van bijvoorbeeld één jaar.

Acties voor de bestuurlijke kalender

- Geef het college ook de komende bestuursperiode de opdracht een bestuurlijke kalender op te stellen.
- Vraag de agendacommissie op basis hiervan een planning van de raadskalender voor te bereiden.
- Leg deze ter bespreking in de openbare procedurevergadering voor aan de raad en evalueer de planning bijvoorbeeld elk kwartaal.

7. Fasering in het besluitvormingsproces

De gemeenteraad en zijn ondersteuners nemen in verschillende, opeenvolgende vergaderingen een besluit. Dit besluitvormingsproces of vergadermodel moet een zorgvuldige besluitvorming bij het maken van een politieke afweging waarborgen.

Op dit moment lijkt er een verschil te zijn in wat iedere fractie of raadslid van een fase verwacht. Dit levert ‘langs elkaar heen vergaderen op’. Het is raadzaam de nieuwe bestuursperiode te starten met een gesprek per soort vergadering met wat deze op moet leveren en hoe dat het beste kan worden bewerkstelligd. Voorzitters zouden hierbij dan ook een rol kunnen spelen door aan het begin van elke vergadering de doelstelling van de vergadering duidelijk te benoemen.

Zorg dat de scheiding tussen de verschillende fases helder is voor iedereen. Dat helpt fracties zich beter voor te bereiden op de vergaderingen. Daarnaast is de commissie, bij monde van de voorzitter, ook beter in staat te beoordelen of het beoogde vergaderresultaat is behaald (en eventueel voorstellen te doen dit wel te behalen).

De scherpere fasering zorgt er ook voor dat de raad, bij monde van de agendacommissie, beter met de raad in gesprek kan over de informatiebehoefte bij elke fase. Dit zou kunnen leiden tot een meer heldere informatieverstrekking, al dan niet vastgelegd in een informatieprotocol. Zie ook aanbevelingen 2 en 9.

Acties

- Stel een instructie voor het goed gebruik van het vergadermodel op.
- Plan bij de start van de volgende bestuursperiode een informatiesessie over het vergadermodel.
- Zorg voor aanscherping van de gevraagde beslissingen van besluitvoorbereidende vergaderingen, betrek de voorzitters bij deze aanscherpingen.
- Instrueer de voorzitters over het handhaven op en gebruik maken van de gevraagde beslissing.
- Evalueer bij de raads- en commissieleden de informatiebehoefte per fase, stel eventueel een informatieprotocol op.

8. Informatiesessies

Besluiten neemt de raad in beginsel op basis van door het college aangeleverde informatie. Dat is tenslotte een van de taken van het college: besluiten voorbereiden en de raad de informatie verstrekken die hij nodig heeft om zijn werk te kunnen doen.

De raad ervaart nu het gevoel voorbereidde besluiten vaker voor te willen zijn. Door zich eerst te verdiepen in achtergronden of de scope van een situatie zijn de leden beter voorbereid op het besluitvormingsproces. Dit is breder dan de beeldvorming van het huidige vergadermodel. Dat start in de regel naar aanleiding van een geconstateerd probleem of een beleidsvoornemen; dit gaat over mogelijkheden en dilemma's.

Dit zou kunnen gaan om twee soorten sessies.

- Bijeenkomsten met een portefeuillehouder en enkele raadsleden om te ‘sparren’ over mogelijke oplossingen (inhoudelijke sessies)
- Sessies waar raadsleden door een beleidsambtenaar wordt bijgepraat over technische details (technische sessies)

Het spreekt voor zich dat elke vorm op een verschillende manier impact heeft op de organisatie van het politieke besluitvormingsproces. Elk van deze sessies heeft daarom op verschillende wijze randvoorwaarden voor een goede organisatie ervan.

Dat geldt in beginsel voor de Inhoudelijke sessies. Het in een ‘ronde tafel sessie’ en vertrouwde omgeving ‘sparren’ over inhoudelijk ogenschijnlijk onoplosbare of onduidelijke kwesties kan de kwaliteit van een politiek besluitvormingsproces bevorderen. Ook specialisten of ervaringsdeskundigen zouden als gespreks-partner uitgenodigd kunnen worden.

Toch moet men er bij de inrichting en uitvoering van deze sessies voor waken dat deze een eigen leven gaan leiden. Ze zijn bedoeld voor verkenning van het debat, niet voor voorbespreking ervan.

Momenteel kent de raad van Alkmaar al technische sessies als Raadsinformatie-bijeenkomsten die naar behoefte en ad hoc worden georganiseerd. Dat kan zo blijven. De raad zou bij de voorbereiding van behandeling en de inrichting van het besluitvormingsproces meer bewust en op eigen initiatief van deze mogelijkheid gebruik kunnen gaan maken.

Acties

- Besteed in procedurevergaderingen bij individuele te agenderen punten aandacht aan de inrichting van een besluitvormingsproces en de informatie- en behandelbehoefte; dit kan een openbare vergadering zijn.
- Kies in overleg met het college een of meerdere onderwerpen of thema’s voor Rondetafelsessies.
- Plan en ontwerp een sessie en evalueer deze.

Blijven verbeteren

9. Evalueer

Politiek bedrijven blijft ingewikkeld werk. Hoewel het voor politici niet per se moeilijk is 'ergens een mening over te hebben' vraagt het blijvende aandacht om met elkaar goed van mening te blijven verschillen. De juiste balans tussen vergadercultuur, vergaderstructuur en vergadervaardigheden vraagt continue aandacht.

Dat begint al per vergadering. Voorzitters kunnen na de vergaderingen de lead nemen in het evalueren van deze vergaderingen. Vooral bij commissies. Dat kan direct, informeel, in wandelgangen of bij de koffie, maar bespreek na. En dan niet alleen op 'vond je het goed'-niveau maar ook op 'heeft het wat opgeleverd'.

Daarnaast kan de raad vaker evaluatieve momenten afspreken, bijvoorbeeld halfjaarlijks. Tijdens de bijeenkomst op 1 december 2021 met de raads werkgroep, constateert men gezamenlijk dat men weinig met elkaar spreekt over de manier van politiek bedrijven. Terwijl de raad daar wel gezamenlijk een verantwoordelijkheid over draagt. Daar kan men ook spreken over de 'toon' van het debat, die momenteel door meerdere raadsleden als verschillend wordt ervaren. Aan de start van de periode kan dit een onderwerp van gesprek zijn, daarmee organiseert de raad beter de manier waarop men als hoogste orgaan gezamenlijk het politieke meningsverschil bespreekt. Zie ook aanbeveling 7.

Acties

- Start aan het begin van de bestuursperiode een gesprek over onderlinge verwachtingen.
- Moedig voorzitters aan de vergaderingen ook informeel evaluatief te bespreken; laat ze hierbij ondersteunen door de (commissie-)griffier.
- Plan voor de gehele bestuursperiode evaluatieve bijeenkomsten.

Verantwoording

Het Periklesinstituut hecht er waarde aan dat in onze onderzoeken en bijeenkomsten de deelnemers in een voor hen veilige omgeving openhartig kunnen zijn over hun ervaringen, interpretaties en ideeën. Voor de door ons uitgevoerde onderzoeken en gesprekken hanteren we daarom de volgende voorwaarden.

De informatie en gegevens die in de enquête door de ondervraagden is aangereikt, is in deze rapportage geanonimiseerd verwerkt. Dit staat ook vermeld bij de introductie van de enquête.

In de rapportage van het onderzoek zal geen tot personen herleidbare informatie worden opgenomen en zullen geen personen worden genoemd indien de verstrekkers van de informatie dat hebben gevraagd. Dit strekt zich ook uit naar het doen van mondelinge, schriftelijke of andere vormen van toelichting op dit rapport door medewerkers van het Periklesinstituut of derden die onder verantwoording van het Periklesinstituut werken.

Om inhoudelijke redenen kunnen we er voor kiezen een persoon of functionaris bij naam te noemen. Bijvoorbeeld wanneer de toewijzing van een citaat of parafrasering relevant is voor de onderzoeksvraag. Indien een persoon in de rapportage bij name wordt genoemd, zullen de passages eerst voor wederhoor aan desbetreffende persoon worden voorgelegd. Voor het ontvangen van wederhoor en een reactie op een gespreksverslag, hanteren we een reactietermijn van drie werkdagen, tenzij anders met de geïnterviewde wordt overeengekomen. Mocht wederhoor of reactie uitblijven, beschouwen wij het door ons opgestelde als geaccordeerd.

De door personen beschikbaar gestelde informatie wordt door het Periklesinstituut alleen gebruikt in het kader van het onderzoek en de beantwoording van de onderzoeksvraag. Dat geldt ook voor de antwoorden van de respondenten op de enquêtes. Alle verslagen, aantekeningen en schriftelijke informatie zal door het Periklesinstituut worden gearchiveerd en beheerd. Hier houden we de bovengenoemde vertrouwelijkheid bij in acht.

Dit geldt niet voor zover de tot personen herleidbare informatie afkomstig is uit openbare bronnen.

Bijlage 1: Open vragen

Formuleer één tip die je de nieuwe raad mee wil geven (kort en bondig formuleren)	Formuleer één tip die je het nieuwe college mee wil geven (kort en bondig formuleren)
Afspreken dat de betogen van alle fractie worden gerespecteerd en niet doorheen wordt gepraat/gelachen/geridiculiseerd.	Besef dat je als college te allen tijde een brugfunctie hebt tussen verleden en toekomst
Besef de complexiteit van je positie en rol, herken je minpunten en werk hieraan en zorg dat je los van de politieke verschillen en 'eigen' achterban vooral de lokale gemeenschap dient: de stemmer van nu is niet perse de stemmer van morgen, maar we	Betrek de raad tijdig bij zaken. Speel open kaart over alternatieven.
Bij motie in de raad college uitsluiten	Blijf onafhankelijk
Blijf goed voorbereid.	
Blijf met respect met elkaar omgaan	Focus op visie, ook voor de langere termijn
Blijf weg bij de waan van de dag en populisme	Geef in de beantwoording geen college, maar geef antwoord. Lees niet het antwoord van de ambtenaar voor.
Borg een werkwijze/beeldvormende fase waarin ruimte is voor een echt gesprek (twee richting) met inwoners, instellingen etc.	Geen tip
De tijd krijgen voor goed inhoudelijk debat	Geen verschil in voorlichting tsn coalitie en oppositie
Debateer	houd er rekening mee dat de raad beslist niet het college
Durf kritisch naar je eigen functioneren te kijken, zowel als fractie als als inidividueel raadslid. En spreek elkaar daar ook op aan.	Informeer de burgers over het beleid
Emotie en inhoud van elkaar scheiden, en het proces niet in twijfel blijven trekken.	investeer in goede banden en meer wederzijds begrip voor elkaars standpunten tussen de coalitiefracties (dat is waarom het in de afgelopen periode uiteindelijk fout is
Ga het debat met elkaar aan. Geef oppositie ook kansen.	Kijk kritisch naar de vragen tijdens commissies en raad
ga meer met elkaar in discussie	kom eerder met alle ter zake doende informatie
Ga niet te snel in routines denken maar gebruik je frisse blik om de werkwijze naar je hand te zetten	Kort en bondige beantwoording van de vragen in commissie en raad, waardoor minder spreektijd nodig is
Geen tip	leer dossier beter kennen, als wordt nu via i-pads e.d. door ambtenaren voorgelegd

Formuleer één tip die je de nieuwe raad mee wil geven (kort en bondig formuleren)	Formuleer één tip die je het nieuwe college mee wil geven (kort en bondig formuleren)
het gaat om lokale politiek, verschuil je niet achter landelijke partij	Lees je vooral in de stukken
Houd je bij het onderwerp	Luister goed naar de raad en doe er iets mee
Je bent het hoogste orgaan, gedraag je dus ook zo. Geef richting aan het college, wees	Minder als hoofdonderwijzer overkomen
Meer besluitvorming na discussie in commissies ipv op voorhand	Minder informatieve bijeenkomsten, betere stukken en niet eindeloos laten verleiden tot talloze last-minute memo's. Sta voor je zaak!
Meer dualisme	Oefen met kort en bondig formuleren
Meer op inhoud, minder politiek willen scoren of zaken framen	Reageer kort, bondig en duidelijk tijdens evgaderingen.
Probeer oude patronen te doorbreken en ga kijken bij andere gemeenten	Timmer de zaak niet bij voorbaat dicht in een in beton gegoten coalitieakkoord, maar zorg dat er zoveel mogelijk draagvlak is voor de besluiten in de hele raad!
Respecteer elkaar. Reageer fatsoenlijk op elkaar. Luister naar elkaar. Neem persoonlijke verschillen niet persoonlijk	Transparantie
Schaf spreektijden af	Voer uit wat de Raad bepaalt en communiceer open en op tijd
	Wees compleet en op tijd
Spreektijden afschaffen	Wees eerlijk en minder defensief en bureaucratisch. Gemeenschapsgeld is voor de gemeenschap, geld is een middel, begroting ook geen doel op zich. Werk volgens de
Stel het algemeen belang boven alles.	Wees kritisch op de bestaande cultuur in de raad. Bepaal zelf hoe je je rol wil invullen
Stel je open voor andere vormen om tot goed BOB proces te komen	wees open en transparant. Reflecteer op eigen handelen
Teambuilding	Wees opener en toegankelijke minder defensief en bureaucratisch
verdiep je in de rollen, taken en bevoegdheden van de raad	Werk constructief samen. Gun elkaar elkaar's succes
volg trainingen en cursussen	Zie de raad als een sparring partner en metgezel
Voor de coalitiepartijen: durf je kritisch uit te laten in de raad, óók naar je eigen partij en	Zorg ervoor dat de VVD fractie stil blijft tijdens de betogen van andere partijen in de
Wees open en eerlijk	Zorg voor beeldvormende vergaderingen en ga veel eerder en vaker opinierend vergaderen ipv kant en klare voorstellen te

Formuleer één tip die je de nieuwe raad mee wil geven (kort en bondig formuleren)	Formuleer één tip die je het nieuwe college mee wil geven (kort en bondig formuleren)
wees open en transparant. Reflecteer op eigen handelen	Betrek de raad aan de voorkant van het proces, zoals bij de nieuwe visies op het gebied van...
Werk meer samen en luister niet alleen naar elkaar, maar doe ook wat met de soms goede ideeën en inbreng van anderen!nn	
zorg voor goede contacten met ALLE partijen	

